

ИВАН ЛУКИЋ

**ПРИСТУП БАНКАМА ПОДАТАКА РЕЛЕВАНТНИМ
ЗА ИСТОРИЈУ УМЕТНОСТИ**

Иван Лукић
УУ 32000 Чачак
Уметничка галерија „Н. Петровић“
Цара Душана 6, Чачак

UDK 681.327.8

Интензиван развој историјскоуметничке науке у ХХ веку резултирао је огромним бројем публикованих радова, којима је, чак и ако се у виду има нека уска специјализација, готово немогуће руковати и у дословном, физичком, смислу, а нарочито у садржајном. Ипак, довољан је само један поглед на могућности које пружају нови медији и технике комуникације у области отворених и приватно издаваних банки података, које садрже информације релевантне за историју уметности и архитектуре, да се схвати колико се на тај начин може повећати продуктивност научних истраживања. Основни медији за бележење информација електронским путем којима се могу постављати упити су Online банке података и CD ROM. Код CD ROM-а који је по дефиницији Offline медиј информације су забележене у виду припремљеном за оптичко читавање са оптичких дискова. CD ROM корисник купује и директно користи, а online медије је могуће користити преко Домаћина/Понудиоца, који даје приступ одређеној информацији.

Банка података је скуп података, докумената и информација и помоћних података организованих на такав начин да корисник може на основу језика претраживања (retrieval) подацима приступати циљно. Језик претраживања даје могућност кориснику да на основу једног или више логички повезаних елемената, као што су почетна реч, кључна реч или име аутора, до потребне информације дође у директном дијалогу (online) са банком података. Једна датотека садржи повезане информације о личности или објекту и обавезно има своје име и одређени број докумената, од којих сваки има број (ID, Key). Да би се приступило одређеном документу, потребно је активирати уграђене упите. Скуп ових упита даје вештачки документациони језик у сврху индексирања и претраживања. Документациони језик је опис садржаја са чврсто дефинисаним дескрипцијама, углавном стручним изразима природног језика. Код online претраживања је пожељна добра припрема да би се високи трошкови приступа одржавали на ниском нивоу. Након избора банке података и упознавања са њеним садржајем, потребно је упит што прецизније и термилошки тачније поставити. Упознавање са садржајем банке података и њеним регистрима и тесаурусима, у циљу оптималног формулисања појмовног упита, може се постићи једино коришћењем приручника за банку података, коју претплатник или корисник добијају од продуцента. Знање језика претраживања и техника претраживања корисник може проширити додатним појмовима употребом Вооле оператора и контекстоопераора и извести претрагу изван нормираног појмовног вокабулара. Такође је могућа и слободна претрага по тексту која није термилошки контролисана. На наведени начин могућа је правилна лимитација времена приступа и коришћења чиме се тражени материјал добија у оптималном виду било да је реч о библиографској одредници или резимеу (abstract). Резултат се може трансферовати на сопственом РС рачунару у сврху даљег коришћења и приређивања, ослобађајући се информационог баласта при штампи.

Да би се могло комуницирати са екстерним банкама података, потребно је да се испуне извесни технички предуслови. За пренос података из банке података према кориснику потребно је инсталирати РС са тастатуром (за формулацију упита), монитором (за пријем и контролу података) и интерфејсом преко кога се РС повезује са поштанским терминалом. Пренос се врши телефонском везом, преко које тече акустички кодирани импулс. За процес кодирања и декодирања овог сигнала предвиђена је уградња такозваног MODEM-а у РС, у облику модемске картице. Ради оптималнијег пријема и преноса дата, потребно је да корисник инсталира и неки од комуникационих софтвера. Ти програми су Infolog, Genesys и Tescon.

Домаћин је за своју банку података опремио неки од великих рачунара способан да оперише са великим бројем датотека (сервер). Посебни језици претраживања су имплементирани у ове рачунаре како би се позивање неке циљане информације постизало на лак начин. Постоје три групе банки података: *референтне* банке података (библиографске, библиотечки каталози, пописи организација), *фактуалне* банке података (норме, патенти, термини, производи, цене), и *текстуалне* банке података (периодика, извештаји). Могућа су и различита комбинована решења.

Корисник врши позивање банке упућивањем захтева за коришћење и уписивањем лозинке (password), која се састоји од више бројева и слова. Тиме се обезбеђује прецизно обрачунавање трошкова коришћења банке и њихово уписивање на рачун корисника. Домаћини не поседују сопствене мреже за комуникацију, већ користе постојеће, које пружају услуге преноса. Тренутно у свету постоји више хиљада банки података које опслужује више стотина домаћина (Host). Преко 50% банки података су из области привреде и права, нешто више од трећине покривају подручје природних наука и технике, а остатак су банке са другим садржајима.

Највећи проблем у раду са банкама података је ажурирање. Често су најсвежији унети подаци по неколико месеци, па чак и година стари.

Ипак, велики број информација које су груписане у банкама података су незаменљива помоћ за савременог истраживача и научника, чак и када се узму у обзир не сасвим занемарљиви трошкови претплате и коришћења.

1. Art Literature International Database

Акроним: RILA

Тип: библиографска банка података,

Време: од 1973. године

Продуцент: RILA, J. Paul Getty Museum Art History Information Programm
J. Paul Getty Trust, c/o Sterling and Francine Clark Art Institute, Williamstown MA, USA,

Домаћин: DIALOG Information Services Inc., File 191, Datex-P (NUA)
0234212300120 USA,

Језик: DIALOG,

Стање: 120.824 (јан. 1990. г.),

Годишњи унос: 10.000,

Ажурирање: полугодишње,

Штампана верзија: International Repertory of the Literature of Art

Језик: енглески,

Језик извора: више.

Опис: библиографски обрађене јединице са резимеима од 50 до 200 речи, 45% без резимеа, часописи, аутори и предметни регистар.

Структура: текстови из часописа 55%, монографије, дисертације 10%, изложбени и каталози збирки 35%.

Садржај: архитектура и ликовна уметност, дизајн, урбанизам у Европи и Америци, колонијална уметност.

Период: уметност од 4. века и ранохришћанска уметност од настанка.

Извори: преко 550 часописа, монографије, каталози, рецебзије, музејске публикације дисертације, зборници, конгресна акта, микрофилмоване публикације,

Цена: 1 сат USD 42, offline штампа USD 0.15.

2. Repertoire d'Art et d'Archeologie / Repertory of Art and Archeology*

Акроним: FRANCIS-H: RAA,

Тип: библиографска банка података,

Време: од 1973,

Продуцент: CNRS/INIST Centre National de la Recherche Scientifique/ Institut de l'Information Scientifique et Technique: Sciences Humaines et Sociales, Париз, Француска,

Домаћин: Telesystemes-QUESTEL, G. CAM, Informatich Francis-Humanities, Sektion 530,

Језик претраживања: QUESTEL,

Стање: 197.600 (јан. 1990. г.),

Годишњи унос: 32.000,

Ажурирање: тромесечно,

Штампана верзија: Repertoire d'art et d'archeologie,

Језик: француски,

Језик извора: више,

Опис: резимеи из часописа 65%, монографије дисертације 30%, изложбени каталози 5%,

Садржај: архитектура, ликовне уметности, примењена уметност, уметничке теорије, иконографија, методологија, музеологија, рестаурација,

Период: од раног хришћанства до 1939. године, без уметника рођених после 1920. са хришћанском археологијом блиског истока, и сев. Африке без уметности Азије, Африке и преколумбовске Америке,

* Банке података под 1. и 2. су 1990. године обједињене под именом ВНА (Bibliography of the History of Art). Домаћини су и DIALOG и QUESTEL.

Извори: са. 2000 часописа, монографије, каталози, конгресни акти, зборници

Цена: 1 sat USD 44.45 (1988).

3. Art et Archéologie

Акроним: FRANCIS: Art et Archéologie,

Време: од 1972,

Продуцент: CNRS/INIST,

Домаћин: Telesystemes – QUESTEL,

Језик претраживања: QUESTEL MISTRAL,

Стање: 33800 (јан. 1990 г.),

Годишњи унос: 2.800,

Ажурирање: тромесечно,

Штампана верзија: Bulletin signalétique sciences humaines section 526: Art et Archéologie,

Језик: француски,

Језик извора: француски 31%, енглески 41%, немачки 12%, остали 16%,

Структура текстова: чланци из часописа 65%, монографије, дисертације основна истраживања 35%,

Садржај: историја археологије и уметност старих култура блиског истока и Азије до данас, преколумбовска Америка, ислам до 19. века,

Извори: 110 часописа.

4. Art Index Online Database

Скраћеница: Art Index,

Тип: библиографска база података,

Време: од септембра 1984,

Продуцент: H. W. Wilson Company New York USA,

Домаћин: WILSONLINE file ART (Gateway Software: WILSEARCH),

Стање: 105.000 (јан. 1990. г.),

Годишњи унос: нема података,

Ажурирање: два пута недељно,

Штампана верзија: Art Index,

CD-ROM WILSONDISC CD-ROM (Цена USD 965 годишње, ажурирање тромесечно)

Језик: енглески,

Језик извора: више,

Опис: библиографски прилози (за прилоге са више од 10 илустрација индекс)

Структура: периодика 70% енглеска, издања уметничких галерија,
 Садржај: Археологија, архитектура, ликовне уметности, дизајн и примењена уметност, фотографија, филм, графика, етнографија,
 Период: од антике до савремене уметности,
 Извори: чланци из 226 часописа, годишњака, музејска билтена (посебно америчка и канадска периодика),
 Цена: 1 сат USD 43 до USD 60.
 Од новембра 1986. године могуће претраживање са Bool оператором.

5. ARTbibliographies MODERN Database

Акроним: АВМ,
 Тип: библиографска банка података,
 Време: од 1974,
 Продуцент: ABC-CLIO Inc, Santa Barbara, CA/Clio Press Ltd, Oxford UK,
 Домаћин: DIALOG Information Services Inc., File 56, Datex-P (NUA) 0234212000120 USA (Gateway Software: Knowledge Index),
 Језик претраживања: DIALOG,
 Стање: 107.438 (јул 1990),
 Годишњи унос: 8.000 (од 1988. 12.000),
 Ажурирање: полугодишње,
 Штампана верзија: ARTbibliographies MODERN (полугодишње),
 Језик: енглески,
 Језик извора: више,
 Структура: чланци из часописа 78%, монографије, дисертације 10%, музејски и изложбени каталози 12%,
 Садржај: ликовна уметност, архитектура и дизајн, урбанизам, фотографија XIX и XX века,
 Период: од 1800. до данас (80% XX век),
 Извори: 500 основних часописа и 2000 часописа из којих се преузимају релевантни текстови,
 Цена: 1 сат USD 60, 1 Online знак USD 0.15, 1 Offline извадак USD 0.15.

6. On-line Avery Index to Architectural Periodicals

Акроним: AVERY,
 Тип: библиографска банка података,
 Време: од 1979,
 Продуцент: Avery Architectural and fine arts library of the Columbia University, New York, Research Librarys Network, J. Paul Getty Art History Information Program (od 1984.),
 Домаћин: DIALOG Information Services Inc., File 178, Datex-P (NUA), 02341230000120 USA, RLIN,

Језик претраживања: DIALOG,
Стање: 70.800 (1990),
Годишњи унос: 3.000,
Ажурирање: дневно (RLIN), полугодишње (DIALOG),
Штампана верзија: Avery Index to architectural periodicals (од 1934) годишњак,
Језик: енглески,
Језик извора: углавном енглески, западноевропски језици и поједини оријентални језици,
Структура: Часописи, годишњаци,
Садржај: Архитектура, дизајн, урбанизам, рестаурација, археологија,
Период: од најранијих времена до данас,
Извори: преко 1000 периодичних часописа из USA, Велике Британије, Јужне Америке, Западне Европе, Јапана,
Цена: 1 сат USD 60, 1 Online знак USD 0.10, 1 Offline извадак USD 0.15.

7. The Architecture Data Base

Тип: библиографска банка података,
Време: од 1978 (API), од 1984 (књиге),
Продуцент: British architectural library at the Royal Institute of British architects (RIBA) London,
Домаћин: DIALOG Information Services Inc., file 179, Datex-P (NUA) 023421200120 USA,
Језик претраживања: DIALOG,
Стање: 97.974 (јан. 1990),
Годишњи унос: 12.000,
Ажурирање: месечно,
Структура: монографије, каталози,
Садржај: сви аспекти архитектуре укљ. материјале и технике, свих периода и земаља, са нагласком на модерној архитектури, конзервацији, рестаурацији, урбанизму, примењеној уметности,
Период: од праисторије до данас,
Извори: преко 400 часописа из преко 45 земаља, преко 2000 књига и каталога, извештаји Br. Arch. Library,
Цена: 1 сат USD 72, 1 Online знак USD 0.15, 1 Offline извагак УСД 0.20.

8. Art Sales Index Databank

Акроним: ARTQUEST,
Тип: чињенична банка података,
Време: од 1970. године,
Продуцент: Art Sales Index Ltd. Weybridge Surrey UK

Домаћин: Pergamon Financial Data Services (PFDS) Datex-P (NUA) 0234284400163, ESA-IRS (European space agencies Information retrieval service), Datex-P (NUA) 02222650143,

Језик претраживања: ESA-QUEST,

Стање: 20.000 аукција, 1.000.000 продаја, 100.000 уметника,

Годишњи унос: 70.000 дела,

Ажурирање: појачава се у зависности од аукцијске сезоне,

Штампана верзија: The Annual Art Sales Index,

Језик: енглески,

Језик извора: више,

Структура извора: аукцијски и продајни каталози,

Садржај: цене слика и акварела, од 1975. цртежи, од 1983. скулптура,

Период/земље: интернационални, од средњег века до данас,

Извори: аукцијски каталози више од 400 компанија,

Цена: 1 сат USD 64.

9. The Art Sales Catalog Database

Акроним: SCIPIO (Sales Catalog Index Project Input Online),

Тип: библиографска банка података,

Време: од октобра 1981. године

Продуцент: Research Libraries Group (RLG, Art and architecture program 36 институција и 38 удружених специјализованих библиотека из САД,

Домаћин: RLIN: SCIPIO, преко CLASS-a (the cooperative library agency for systems and services),

Стање: 90.000 (1988),

Годишњи унос: преко 4.000,

Ажурирање: периодично,

Штампана верзија: Index of art sales catalogs 1981–1985. Union List from SCIPIO Database, Boston 1987,

Језик: енглески,

Језик извора: више,

Опис података: библиографски подаци каталога, Lugt и Lancour бројеви за старије каталоге,

Структура података: аукцијски каталози и листе,

Садржај: аукције више од 600 компанија,

Време које покрива: од 1599. до данас,

Цена: 1 сат USD 94.50.

10. Arts and Humanities Search

Тип: библиографска банка података,

Време: од 1977,

Продуцент: Institute for scientific information (ISI), Philadelphia PA, USA,
Домаћин: BRS Information technologies, File AHCI, Datex-P (NUA)
0311031500002002, Dialog Information services Inc. File 439, Date-P (NUA)
0234212300120 USA,

Језик претраживања: BRS/SEARCH, DIALOG,
Стање: 1.120.486 (јан. 90),
Годишњи унос: 115.000,
Ажурирање: двонедељно, DIALOG недељно,
Штампана верзија: Arts and Humanities Citation Index
Издање на магнетној траци: CC Search/Arts & humanities, годишње USD
10.000 (за универзитете),
Језик: енглески,
Језик извора: више,
Структура: чланци, уводници, рецензије, писма читалаца
Садржај: археологија, архитектура, уметност, плес, филм, Тв, музи-
ка, позориште, радио, филозофија, језик и књижевност, историја, етнологи-
ја,
Период: од настанка до данас,
Извори: преко 1.300 часописа из области хуманистичких наука (80
уметничких) и избор из 5000 часописа из области друштвених и природних
наука,
Цена: 1 сат USD 120.-, 1 online знак USD 0.62, 1 offline извахак USD
0.62, 1 сат за претплатнике USD 57.

11. MONUment DOCumentation

Акроним: MONUDOC,
Тип: чињенична и текстуална банка података,
Време: од 1987,
Продуцент: Informationszentrum Raum und Bau (IRB) der Fraunhofer-Ge-
sellschaft, Stuttgart BRD,
Домаћин: STN International (1989.) Datex-P (NUA)
45724790114/45724720001,
Језик претраживања: MESSENGER,
Број јединица: 2874 (јул 1990) 5321 у припреми, (22. 05. 1990. г.),
Годишњи унос: 1.000,
Ажурирање: месечно,
Штампана верзија: журнал са подацима и информацијама (тримесеч-
но),
Језик: немачки,
Језик извора: немачки,

Садржај: чињенице и текстови из литературе, библиографски подаци, резимеа из области заштите споменика у Немачкој,

Период: од 1980,

Извори: часописи, књиге, публикације са конференција, произвођачке спецификације, документација, стручни извештаји,

Цена: 1 сат DM 150.-, 1 online знак DM 1.-, 1 offline извадак DM 1.

12. Union catalogue of Dusseldorf Cultural Institutions (UCD)

Акроним: DIANA,

Тип: библиографска банка података,

Време: од 1982,

Продуцент: Bibliotheksstelle der Dusseldorfer Kulturinstitute, Heinrich-Heine-Allee 23, 4000 Dusseldorf 1,

Домаћин: GEMINI GmbH Essen, KRZN Moers, Datex-P 45284140270,

Језик претраживања: STAIRS/VS или комуникациони софтвер QUA-SIMODO,

Стање: 125.000 (40.000 изложбених каталога),

Годишњи унос: 12.000,

Ажурирање: месечно,

Штампана верзија: само на микрофилму,

Језик: немачки,

Језик извора: више,

Структура: извора часописи, монографије, каталози (35%),

Садржај: уметничка и културна историја, градска и регионална историја Dusseldorfa, књижевна и позоришна историја 18. и 19. века,

Период: до савремених збивања, нагласак на XX веку,

Извори: из диселдорфског института за културу: књиге, каталози,

Цена: 1 сат DM 180.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Cuadra Directory of Online Databases*, New York, 1990.
2. *Who is who. Das Jahrbuch der Online Szene*, Frankfurt, 1990.
3. James C. Boyles, Bibliographic databases for the Art researcher, Developments, Problems and Proposals, *Art Documentation* vol. 6, no. 1 (пролеће 1987).
4. Eduard Isphording, *Kunsthistorisch relevante Datenbanken in den USA und Europa*, *Kunstchronik* 43, свеска 12, 655–668.